

Медіаграмотність батьків в умовах розвитку цифрового суспільства

*Юлія Зоря,
КНЗ «ЧОІПОПП ЧОР», центр STEM-освіти*

Чому медіаграмотність..?

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

/01 Спілкування державною
(і рідною у разі відмінності) мовами.

/02 Спілкування іноземними мовами.

/03 Математична грамотність.

/04 Компетентності в природничих
науках і технологіях.

/05 Інформаційно-цифрова компетентність.

Згідно з даними Національної спілки сімейних асоціацій неповнолітня аудиторія **щорічно** проводить у середньому:

- ▶ **154 години якісного часу** (тобто періоду неспання) з батьками;
- ▶ **850 годин** – з педагогами,
- ▶ **1400 годин** відводиться на контакти з різними екранними медіа

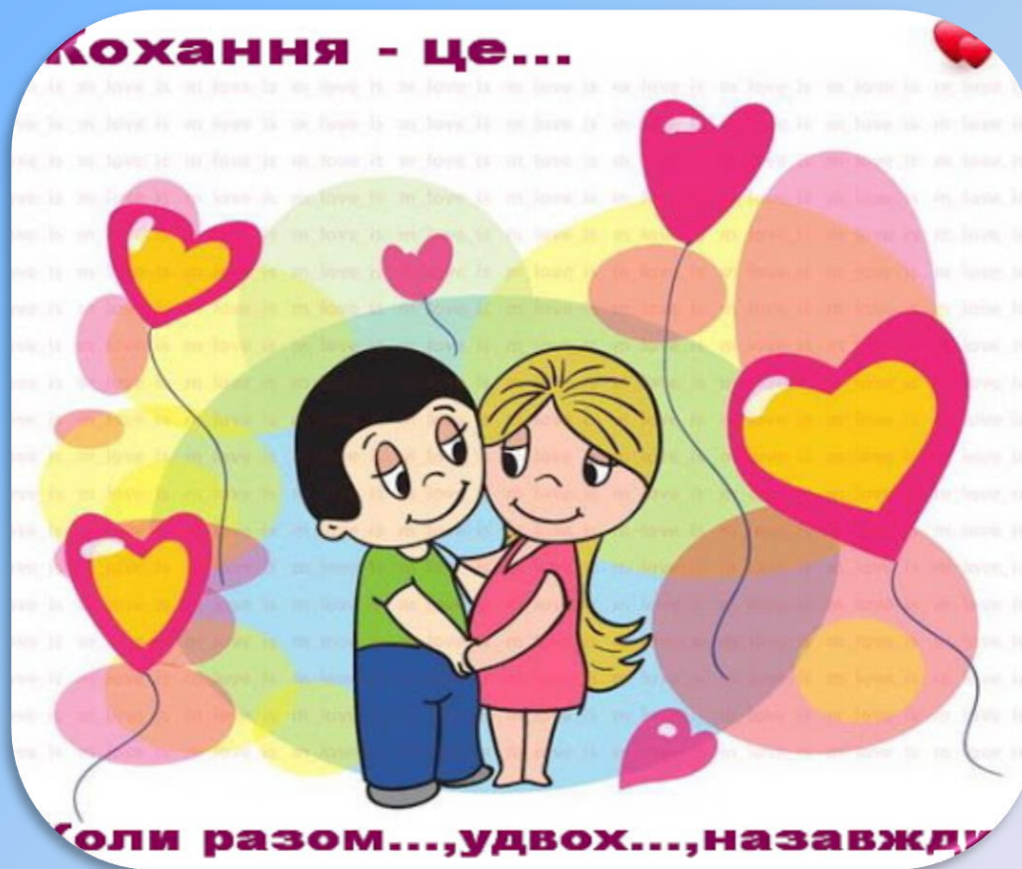
У середньому сучасна дитина віком від 5-ти років витрачає більше **6 годин на день** на спілкування з медіа

- ▶ У середньому на **1 годину телетрансляції** доводиться **4-6 сцен насильства та еротики**
- ▶ Кожні **15 хвилин** глядач українського телебачення бачить на екрані акт агресії, насильства або еротичну сцену

- ▶ У години найбільш масового перегляду дитина бачить **більше 9000 сцен**, у яких показані інтимні стосунки або присутні натяки сексуального характеру

- ▶ Щороку на телеекрані діти бачать **до 10 000** сцен насильства
- ▶ Дитина, яка досягла **18 років**, встигає побачити на телеекрані **200 000** сцен насильства

У багатьох фільмах (як вітчизняних, так і західних) образи злочинців і вбивць романтизуються.

Таким чином, подібні персонажі показані як цілком нормальні і навіть привабливі люди

Відео- і «телеменю» для дітей досить бідне:

- ▶ Кожен **другий фільм** – бойовик чи трилер, **кожен п'ятий** – еротика.
- ▶ Герої фільмів, які зазвичай мешкають поза домом, жадібно поглинаються дітьми, а цілі й мотиви їх вчинків дуже далекі від бажаних.
- ▶ Такі цінності, як дружба, справедливість, честь і гідність, представлені і зовсім слабо – всього по **3%**.

«Наше телебачення на всіх каналах, м'яко кажучи, демонструє в будь-який час передачі, рекламні ролики, художні фільми, які перекручують, ламають податливу психіку дитини і формують людину холодну й агресивну»

(О. Іванов)

Ризики впливу контенту для дітей до 4-х років

- Фоновий перегляд
  - мама дивиться телевізор, годуючи дитину груддю
  - медіа, як уникнення відчуття самотності
  - дитина грається іграшками при паралельному перегляді контенту дорослими
  - дитину годують, відволікаючи увагу мультиком

Ризики для дітей 5-7 років

- **Надмірна вразливість** (віра у все, що показують, все відбувається в реальності; вірять в то, що показують, думають то реально; «мамо я боюся, навіщо вони так роблять?»)
- **Моральний розвиток** (що не показують – то все добре, так треба робити, приймає все на віру)
- **Копіювання виразів, імітація дій** (вони ж між собою спілкуються тими мультиками, ідуть такі фрази з тих мультиків, як тільки зйдуться на дитячому майданчику, починають битися, імітувати вбивства з якихось фільмів; починає перетворюватись на Губку... Боба

Ризики для дітей від 7 до 9-10 років

- Надмірна довіра рекламі товарів (Купити і “всьо”, навіть таблетки; не можемо визначитись, що ми збираємо – все купуємо)
- контент дуже захоплює (не відірвати; навіть не чує, що ти до нього говориш; це спосіб відтягнути час, щоб не робити щось)
- Вплив від дитини, яка дивилася (треба дивитися зомбі, бо всі дивляться)
- Страх, що зі мною це станеться (Земля загине, погано спить)

Ризики для дітей 11-13 років

- **Висока залежність від думки однолітків** (це всі дивляться і я хочу, тиск: дзвонять, чого «Універ» не дивишся)
- **Копіювання моделей поведінки** (може слугувати ідеями: знущання, вбивства специфічні, суїцид, коли п'ятеро на одного, і впав, а б'ють; брат брата підколює; захоплення героями)
- **Вважають, що це є нормою життя, що це так і повинно бути** (це подобається, це адреналін; кримінал – норма, вживання алкоголю)
- **Отупіння, деградація** (не інтелектуальний гумор, «овощ пасивний», нема міркування, розвитку)

Ризики для дітей 14-16 років

- Копіювання моделей стосунків із перекрученими людськими цінностями (пародія на сім'ю замість материнства, доброти, що треба берегти близьких і себе; демонструється безвідповідальність, якісь “розборки” між людьми, що вважались недостойними, невістка не зрозуміла свекруху; всі з усіма сплять і всім добре, це така крутизна)
- Спрощене розуміння подій (фейки, дезінформація, маніпуляція)

Інтернет став новим психологічним середовищем та сферою діяльності великої кількості людей

соціологи та психологи
звертають увагу на
наступне:

1. У користувачів мережі виникає цілий ряд психологічних новоуявлень: інтересів, мотивів, потреб, установок.

2. Під час спілкування через мережу об'єднується його емоційний компонент. З'являється можливість складати про себе будь-яке уявлення, так звану «віртуальну особистість».

3. Існування успішного функціонування у новому психологічному середовищі потребує вміння виділяти потрібну інформацію із великого інформаційного потоку, вміння точно і грамотно формулювати повідомлення чи запити, вміння швидко обробляти отриману інформацію.

4. У 1994 році з'явилося поняття «Інтернет-залежність»

---

5. При довготривалій роботі в Інтернеті людина попадає під вплив інформаційного шуму через те, що форма подачі інформації на більшості Web-сторінках така, що потрібна користувачеві і непотрібна (шум) перемішані

---

6. Надмірне захоплення
віртуальною реальністю
призводить до
зменшення досвіду
реальної взаємодії
людей

---

7. Через Інтернет діти
отримують практично
безконтрольний доступ
до великої кількості
матеріалів, які мають
антисуспільний,
антигуманний чи
порнографічний характер.

Хто у відповіді за наших дітей в Інтернеті?

Безпека дітей одне з головних завдань цивілізованого суспільства, тому забезпечувати безпеку дітей в Інтернеті повинні всі, хто причетний до цього товариства. І так по порядку:

1. **Уряд.** Повинні бути закони, які змогли б захистити дітей від шкідливої інформації в Інтернеті.

2. **Пошукові сервіси.** Багато пошукових сервісів мають у своєму арсеналі велику кількість налаштувань і віджетів, які допомагають батькам захистити дітей від небажаного контенту в Інтернеті. А так само є пошукові системи, призначені спеціально для дітей.

3. **Сім'я.** Звичайно ж ніхто ТАК не відповідає за безпеку дітей в Інтернеті, як самі **батьки**. Адже тільки батьки можуть повністю контролювати своїх дітей.

Як зробити прогулянки дитини в Інтернеті більш безпечними?

- Обмеження для самостійного виходу в Інтернет. Обговоріть це з дітьми, щоб вони розуміли необхідність подібних заборон, тоді разом ви обов'язково зможете зробити прогулянки дитини в Мережі найбільш безпечними.
- Складіть список правил роботи дітей в Інтернеті і пам'ятайте, що краще тверде «ні», ніж невпевнене «так». Нехай обмеження будуть, хоч і мінімальні.
- Розкажіть дітям про необхідність збереження конфіденційних даних в таємниці і про те, як краще це зробити. Ось кілька простих правил, яких слід дотримуватися:
  - ✓ при спілкуванні використовувати псевдонім (нік);
  - ✓ номер телефону, адресу, місце навчання не можна нікому повідомляти;
  - ✓ не пересилати свої та рідних і друзів фотографії;
  - ✓ без контролю дорослих не зустрічатися з людьми, знайомство з якими зав'язалося в Мережі.

- Поясніть, що в мережі діють ті ж правила, що і в реальному житті: добре - погано, правильно - не правильно.
- Навчіть дітей розвивати і довіряти інтуїції. При найменших ознаках занепокоєння, потрібно розповісти дорослим.
- Поясніть, що люди в Мережі часто видають себе зовсім за інших. Тому зустрічатися з ними не варто.
- Навчіть дітей дотримуватися норм моралі, бути вихованими навіть у віртуальному спілкуванні.

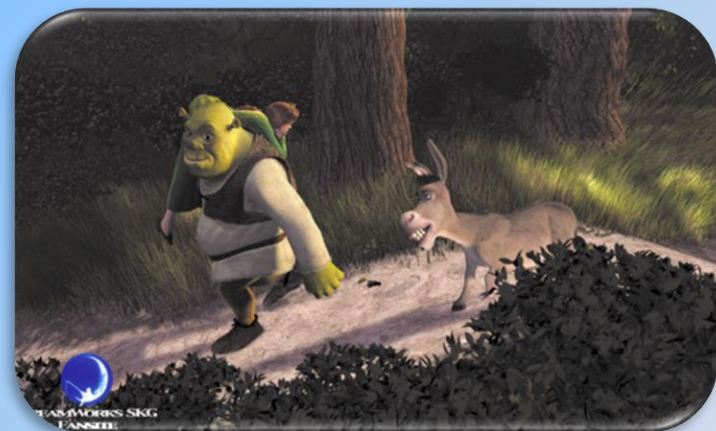
- Обов'язково розкажіть про права власності, про те, що будь-який матеріал, виставлений в Мережі, може бути авторським. Неправомірне використання такого матеріалу може бути кримінально караним.
- Поясніть, що далеко не все, що можна побачити в Інтернеті - правда. При сумнівах, нехай краще уточнюють у дорослих.
- Використовуйте сучасні програми, які надають можливість фільтрації вмісту сайтів.
- Створіть довірчі відносини між вами і вашою дитиною. Відвідуйте її улюблені сайти іноді з нею разом. Якщо дитина веде щоденник, час від часу прочитуйте його.

Образи у мультфільмах

Образи у мультфільмах

Сьогодні педагогу потрібно вносити в навчальний процес нові методи подачі інформації.

Діти будуть легше сприймати інформацію подану за допомогою медіа засобів.

Поєднання традиційних методів та сучасних інформаційних технологій дозволяє зробити навчально-виховний процес мобільним, диференційованим та індивідуальним.

***Щоб бути по-справжньому
грамотним, Ви повинні
бути грамотними
у світі медіа***

Маршал Маклюен

10 компетентностей із медіаграмотності

РОЗУМІННЯ

ВИКОРИСТАННЯ

КОМУНІКАЦІЯ

СТРАТЕГІЯ

Розуміння зростаючого впливу ЗМІ на суспільство

Розуміння того, як побудовані ЗМІ

Розуміння того, як ЗМІ забарвлюють реальність

Використання обладнання, програмного забезпечення додатків

Орієнтування в медіасередовищі

Пошук і обробка інформації

Створення контенту

Участь у соціальних мереж

Рефлексія щодо власного використання ЗМІ

Досягнення цілей за допомогою ЗМІ

МЕДІА

Пасивне розуміння роботи медіа

Активне використання медіа

Взаємодія з іншими через медіа

Ефективне використання медіа

Модель компетентностей із медіаграмотності (10 media literacy competencies) розроблена нідерландською організацією www.fawijzer.net. Поділ та опис компетенцій запропоновано на основі доповіді «Вимірюючи медіаграмотність» ('Measuring Media Literacy', 2011, EYE a.o.). Переклад – ГО «Детектор медіа»